

Järvien hoidon ja kunnostuksen pysyvän toimintamallin kehittäminen

Järvityöryhmän II kokous

13.1.2014

Nuorisokeskus Oivanki

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Ensimmäisessä kokouksessa keskusteltua

- Pysyvän järvien hoidon ja kunnostuksen toimintamallin valmistelu on yksi hankkeen päätavoitteista, koska ilman paikallista yhteistä tahtotilaa, sitoutumista ja yhteistyötä järvien tilan heikkenemistä on vaikea pysäyttää
- Esiteltiin esimerkkejä, millaisia toimintamalleja Suomessa on käytetty (yhdistysmalli, säätiömalli, neuvottelukuntamalli)
- Nousi esille olemassa olevien osakaskuntien toiminnan pohjalle perustuva malli, joka sai keskustelussa eniten kiinnostusta ja kannatusta
- Esitettiin Kitkan alueen osakaskuntien yhdistämistä tai kalastushoitoyhtymän tai vastaavan muodostamista jatkamaan työtä, joka tämän hankkeen myötä saadaan käyntiin
- Päätettiin jatkaa toimintamallin valmistelutyötä tältä pohjalta

Yleistä yhteisistä alueista

- Suomessa lähes 50000 kiinteistöjen yhteistä maa- tai vesialuetta
- Yhteiset alueet ovat 2 tai useammalle kiinteistölle kuuluvia alueita
- Yhteisalueosuudet kuuluvat aina johonkin kiinteistöön ja kulkevat kiinteistökaupoissa kiinteistön mukana, ellei toisin sovita
- Yhteisen alueen osakkaita ovat osakaskiinteistöjen omistajat
- Osakkaat muodostavat osakaskunnan
- Osakaskunnan tehtävänä on huolehtia yhteisen alueen hallinnosta ja sitä koskevien muiden asioiden hoidosta
- Osakaskunta voi järjestäytyä hyväksymällä toiminnalleen säännöt, mutta osakaskunta on aina olemassa, vaikka se ei olisi järjestäytynyt
- Yhteisen vesialueen osakaskunta toimii myös kalastuslain mukaisena kalastuskuntana

Yhteisen alueen hallinto ja päätöksenteko

- Hallintoa säätelee yhteisaluelaki
- Yhteisen alueen osakaskunnan päätösvaltaa käyttää osakaskunnan kokous tai osakkaat yhdessä, jos kaikki osakkaat ovat päätöksestä yksimielisiä
- Osakaskunnilla usein hoitokunta päätösten toimeenpanijana ja asioiden valmistelijana
- Osakkaan äänivalta riippuu lähtökohtaisesti hänen kiinteistölleen kuuluvien yhteisalueosuuksien määrästä mutta yksimielisellä päätöksellä voidaan myös toimia toisin
- Merkittävimmät yhteistä aluetta koskevat päätökset on alistettava tuomioistuminen vahvistettavaksi, jos joku kokouksessa läsnä olevista osakkaista niin vaatii
- Osakaskunta voi hakea kiinteistötoimituksia
- Oikeus harjoittaa kalastusta ja metsästystä ja määrätä niistä kuuluu lähtökohtaisesti vesialueen omistajalle

YHTEISALEUOSUUDEN MERKITYS OSAKKAALLE

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

OSAKASKUNNAN TOIMINTA

Kokoukset (puheenvuorot, äänioikeus, muutoksenhaku)

Aloitteet

Oikeus tutustua asiakirjoihin ja kirjanpitoon

Vaatus kokouksen koollekutsumisesta

Maksut

Järjestäytymättömän osakaskunnan koollekutsuminen tai pyyntö toimitusinsinöörin määräämiseen sitä varten

VIRANOMAISESSA KÄSITELTÄVÄT ASIAT

Puhevalta omasta osuudesta

Oikeus ajaa kannetta tai valvoa osakaskunnan etua jos osakaskunta ei sitä tee tai jatka

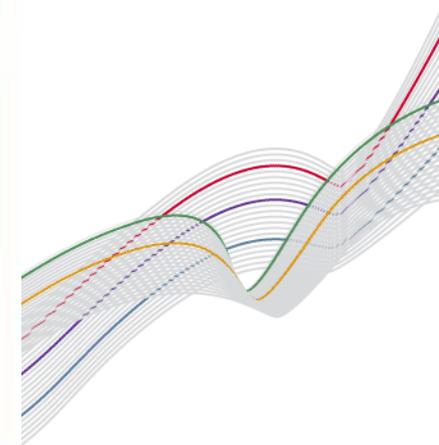
Oikeus lupa-asioiden ja eräiden kiinteistötoimitusten vireillelaittamiseen

YHTEISEN ALUEEN KÄYTTÖ

Oikeus käyttää aluetta yhteisen alueen osakaskunnan päätösten, sääntöjen ja lain mukaan

Oikeus omatoimiseen alueen käyttöön käyttötarkoitus huomioiden siten, ettei se estä muilta osakkailta vastaavaa käyttöä

Oikeus omatoimiseen alueen käyttöön käyttötarkoituksesta poikkeavalla tavalla tai muuhun aluetta koskevaan toimenpiteeseen ryhtyminen siten, ettei se estä muilta osakkailta vastaavaa käyttöä eikä aiheuta muille osakkaille haittaa tai häiriötä

Lähde: Rummukainen 2013. Osuudet yhteisiin osana kiinteistöä.

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Osakaskunnan rooli vesienhoidossa ja kunnostuksessa

- Tällä hetkellä
  - edustaa vesialueiden omistajia kaikissa vesialueisiin liittyvissä asioissa
  - vastaa kalastuskuntana kalakantojen hoidon ja kalastuksen harjoittamisen järjestämisestä
  - valvoo omaa ja osakkaiden etua vesialueisiinsa kohdistuvissa hankkeissa
  - voi päättää joidenkin vesienhoito- ja kunnostustoimenpiteiden toteutuksista tai antaa toteutusluvan omilla vesialueillaan
  - suoraan vesistöissä tehtävien hoito- ja kunnostustoimenpiteiden toteuttajia (esim. niitot, hoitokalastukset, purokunnostukset)
- Osakaskuntien rooli vesienhoidossa ja kunnostuksessa voisi olla isompi tulevaisuudessa, koska ne voisivat olla luontevia toimijoita
  - myös valuma-alueella tehtävien hoito- ja kunnostustoimenpiteiden toteuttajina
  - rahoituksen hakijoina ja hallinnoijina
  - tarvittavien lupien hakijoina
  - vesienhoidon paikallisina koordinoijina ja aloitteentekijöinä erikseen perustettujen yhdistysten tms. organisaatioiden sijasta

Hajanaisen vesialueiden omistuksen vaikutuksia käytännössä

- Moninkertainen hallinto ja päätöksentekojärjestelmä
- Vesitiluksia voi olla ristikkäin toisen osakaskunnan tai muun omistajan tiluksien takana tai keskellä ja hyvin pienissäkin vesissä voi olla useita vesialueiden omistajia
- Samaa vesistöä koskevat päätökset saattavat olla ristiriitaisia
- Voi olla eroja osakaskuntien toimintatavoissa ja -käytännöissä
- Pienemmästä osakasjoukosta voi olla vaikea löytää aktiivisia toimijoita ja osallistujia hoitamaan osakaskunnan asioita
- Jos samassa vesistöissä on useampia osakaskuntia, yksittäisen osakaskunnan on mahdoton ottaa päävastuuta tai koordinoivaa roolia vesistön hoidosta tai kunnostuksesta

Jos osakaskuntia olisi yhdessä vesistöissä vähemmän tai vain yksi

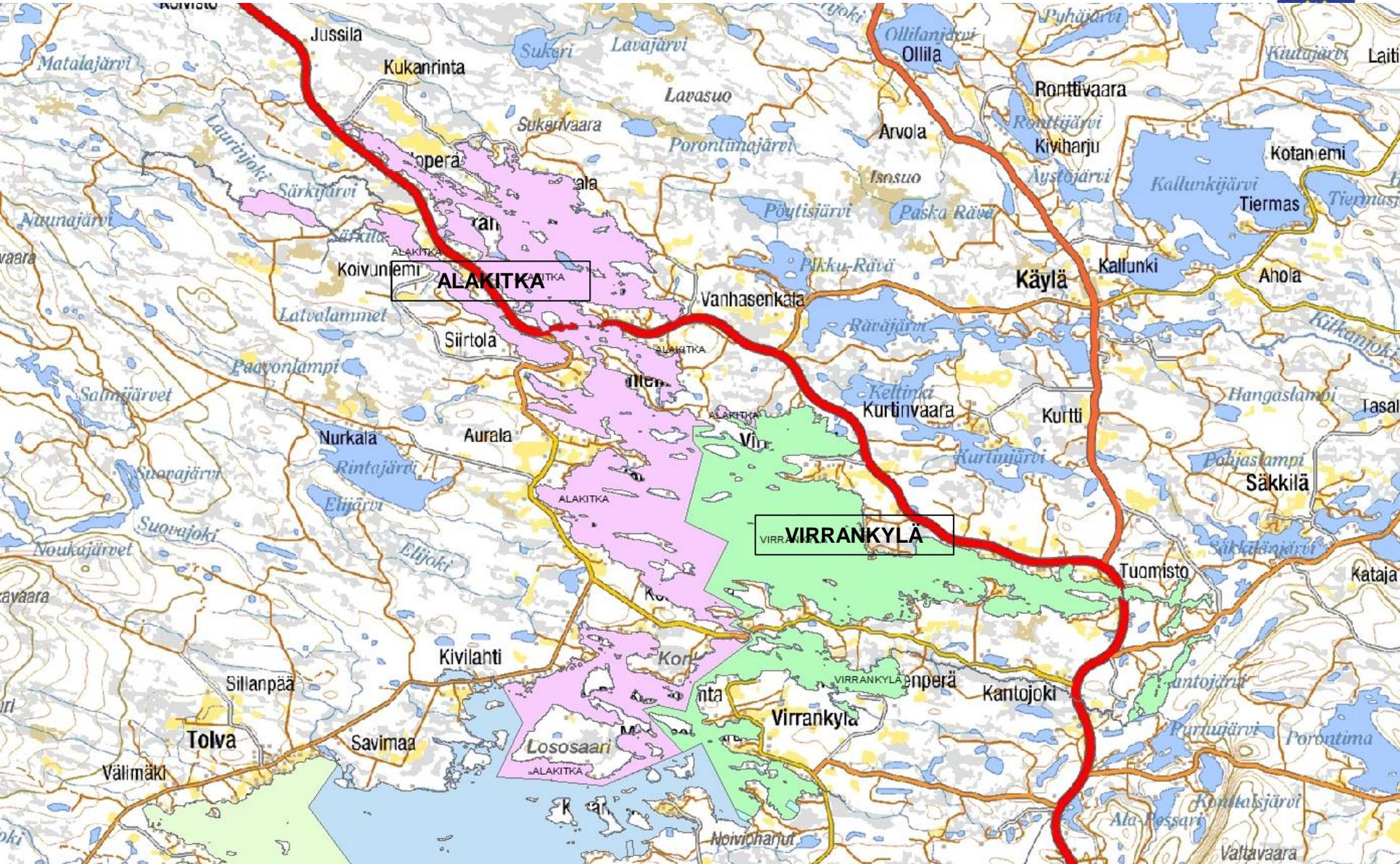
- Yksinkertaisempi hallintorakenne ja päätöksentekojärjestelmä
- Samat/yhtäläisemmät käytännöt hoitaa vesistön eri osa-alueita
- Suuremmasta osakasmäärästä helpompi löytää enemmän aktiivisia osakkaita osakaskunnan hallintoon
- Osakaskunta voisi helpommin ottaa isomman roolin vesienhoidosta ja kunnostuksesta
- Osakaskunnan isompi rooli voisi houkuttaa mukaan osakkaita, joita ei kiinnosta niinkään kalat ja kalastus vaan vesistöjen hyvä tila laajemmin
- Suuri aktiivinen osakaskunta uskottavampi keskustelukumppani ja vaikuttaja alueella
- Suurella osakaskunnalla paremmat mahdollisuudet hoitaa vesialuetta ja kalakantoja, mikä voi parantaa vesialueen ja osakastilojen arvoa
- Osakkaiden mahdollisuudet kalastaa laajenevat
- Kalastuslupatulot saattavat nousta

Nykytilanne Kitka- ja Posionjärvillä

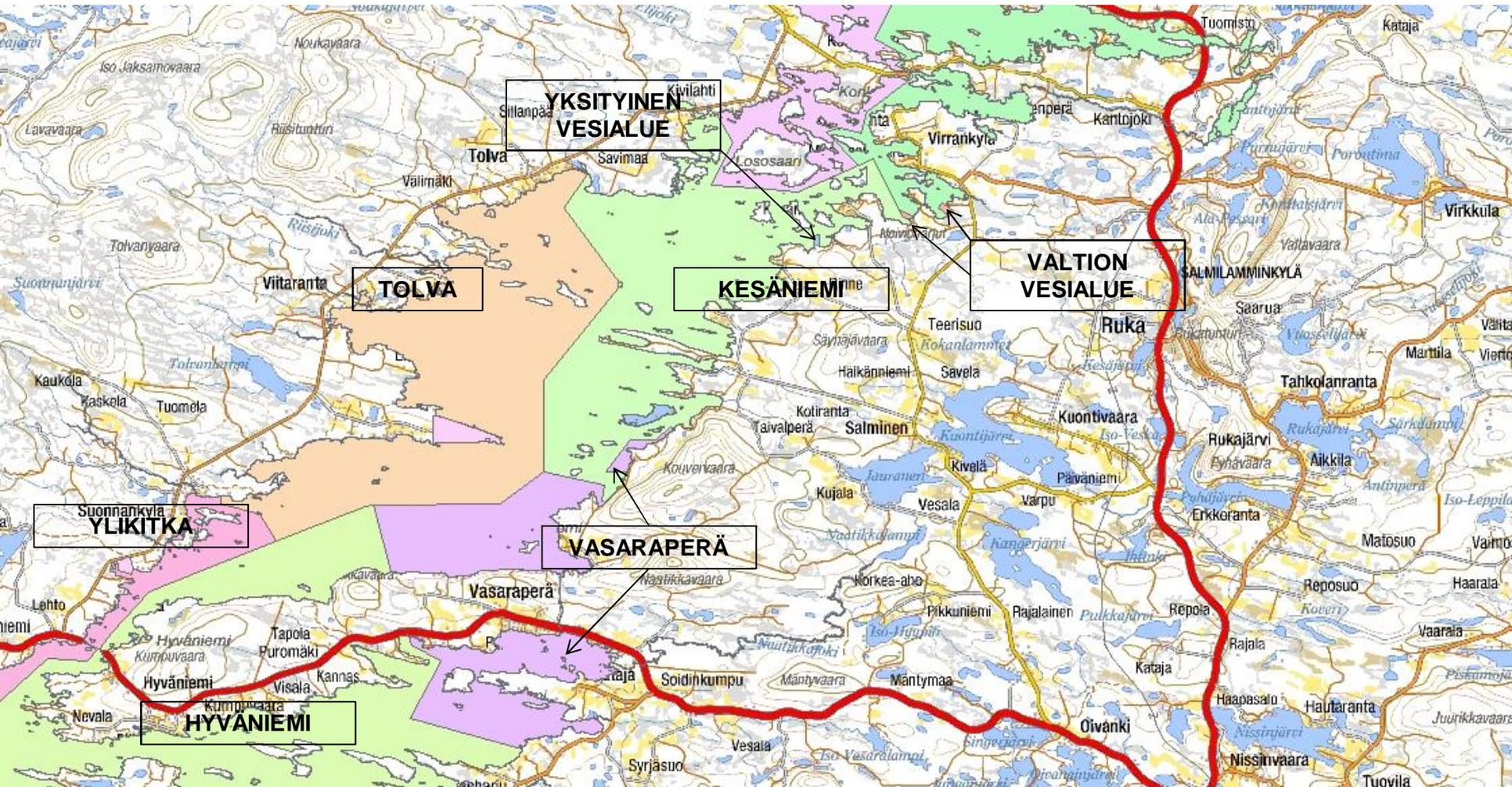
Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

- 10 yhteisen vesialueen osakaskuntaa, lisäksi ainakin 3 valtion (yksi iso, kaksi pientä) ja yksi pieni yksityinen vesialue
- Osakaskuntien pinta-alat 1343 - 5500 ha ja vesitilusten lukumäärä 4 - 77 kpl (sisältävät myös muissa kuin Kitka- ja Posionjärvissä sijaitsevat vesitilukset)
  - Vesitilusten lukumäärä järvissä yht. 28 kpl
    - Ala-Kitkalla 5 kpl (osa salmien ja siltojen erottamia, mutta yhteydessä toisiinsa)
    - Yli-Kitkalla 17 kpl osakaskuntien palstaa (joista yksi osittain Yli-Kitkalla ja osittain Posionjärvellä), ainakin 3 valtion ja yksi yksityinen vesialue
    - Posionjärvellä 3 kpl
  - Osakaskunnilla muissa järvissä, lammissa tai puroissa noin 240 palstaa!

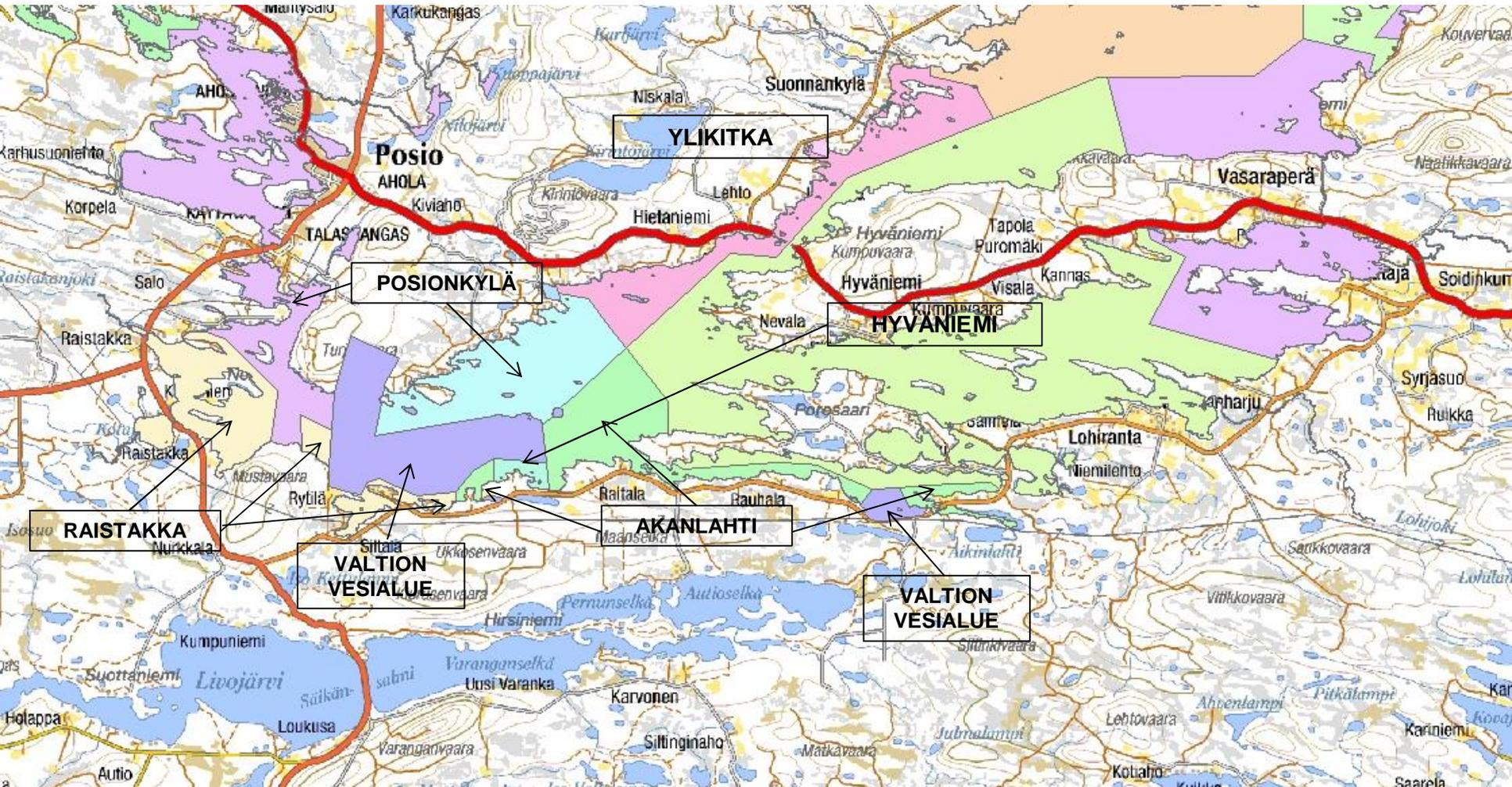

Europoan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

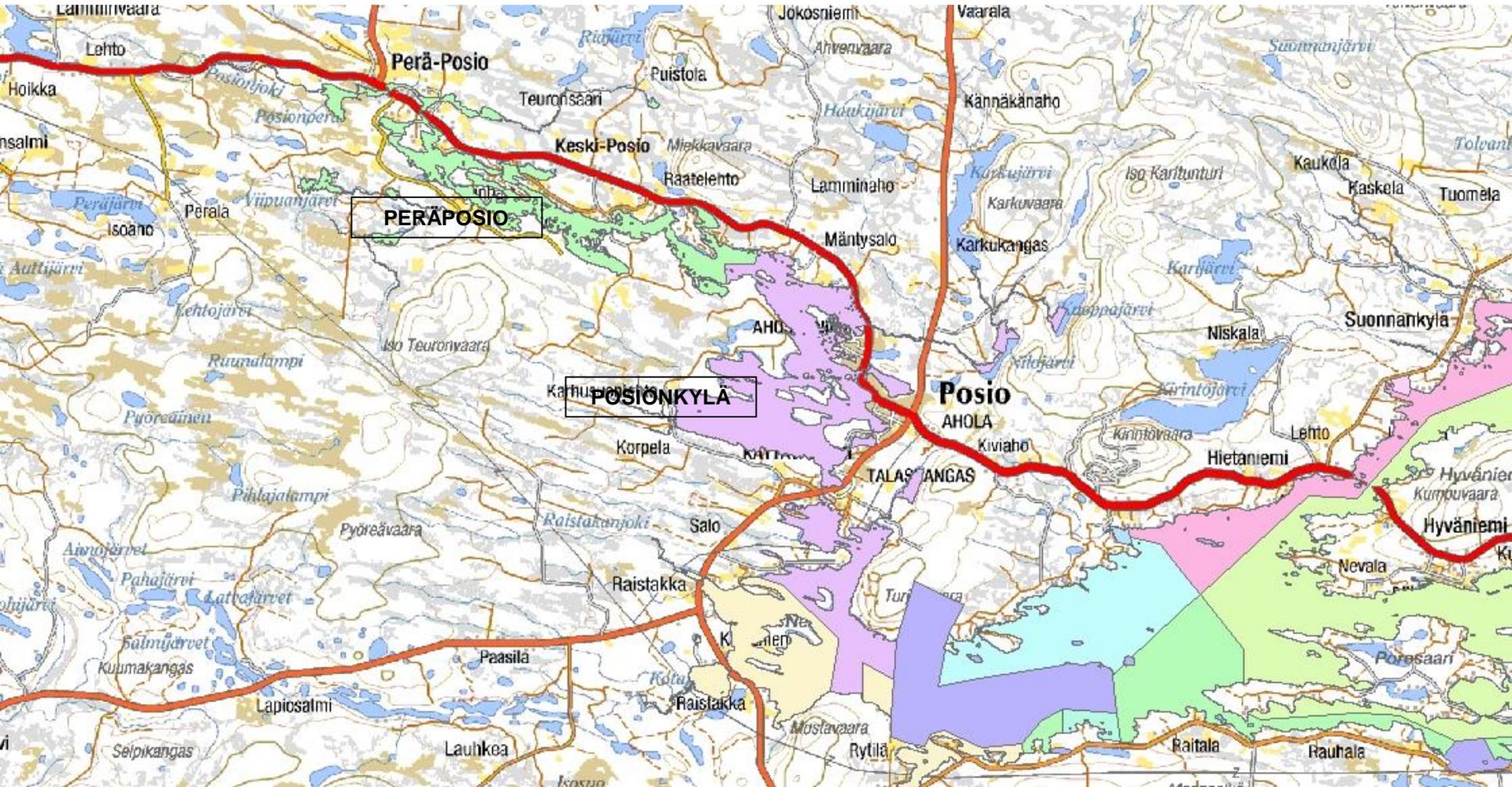

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Nykytilanne järvien hoidon kannalta

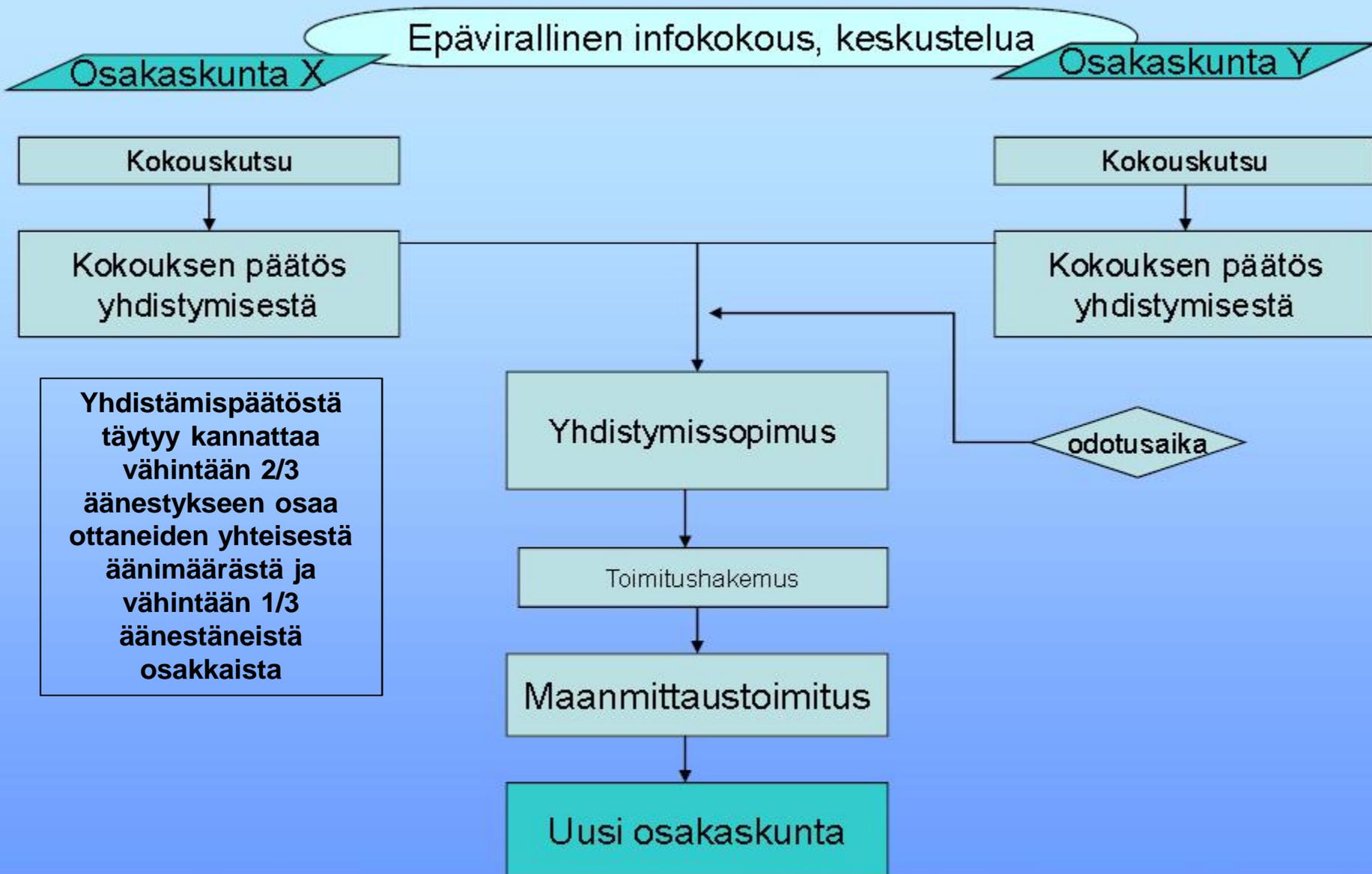

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

- Järvien hoidon ja kunnostuksen toimintamallin rakentaminen nykyisen omistusrakenteen pohjalla vaatisi osakaskuntien yhteisen erillisen organisaation luomisen (yhdistys tms.)
  - ⇒ päätösvalta vesialueiden käytöstä jäisi kuitenkin osakaskunnille, hallinnollisesti ja päätöksenteon kannalta hankala
- Toimivampi ja yksinkertaisempi tapa yhdistää osakaskunnat yhdeksi kaikille järville yhteiseksi tai vähintäänkin jokaiselle järvelle yksi oma osakaskunta

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Yhdistyminen

Miten voitaisiin edetä?

1. Kysely osakaskunnille yhdistymishalukkuudesta (mahdollisimman pian)
2. Yhteinen keskustelutilaisuus osakaskunnille (loppukevät-alkukesä)
3. Järvityöryhmän esitys etenemisestä
4. Asian käsittely osakaskunnissa

Jatko riippuu osakaskuntien tekemistä päätöksistä

Kiitos!

Posion Vesi ja Lämpö Oy

